

Nová šance pro Eliášku – bývalou továrnu na výrobu lustrů v Kamenickém Šenově

17.6.2025 - Mgr. Filip Trdla | Krajský úřad Libereckého kraje

Nově založený Nadační fond Eliáška kupuje areál bývalé továrny na výrobu lustrů Elias Palme v Kamenickém Šenově a má v úmyslu zde vybudovat kulturně společenské centrum mezinárodního významu, které bude sloužit jak místním obyvatelům, tak návštěvníkům z domova i celého světa.

Bývalá budova firmy Elias Palme v Kamenickém Šenově, které místní neřeknou jinak, než Eliáška, se v roce 2025 dožívá 120 let od svého vzniku. Stavba se secesním průčelím postavená v roce 1905 sloužila ve své době jedné z nejvýznamnějších firem v Rakousko-uherské monarchii. Po ukončení výroby v těchto prostorách v sedmdesátých letech dvacátého století začal objekt nezadržitelně chátrat. Zhoršujícím se stavu nepomohl ani zápis mezi kulturní památky z roku 2007 ani mu nikterak neprospěly časté změny jeho majitelů a situaci ještě zhoršil požár, který v průčelní části budovy propukl v létě roku 2023.

Během dlouhé doby se na problém chátrající budovy, která se nachází v relativním centru sklářského města, neustále poukazovalo. Zásadní zájem a iniciativu dlouhodobě projevoval kamenickošenovský patriot a čestný občan, obchodník se sklem a potomek rodiny Lobmeyr pan Peter Rath, který za účelem záchrany Eliášky založil roce 2000 Evropskou společnost pro světlo a sklo Light and Glass s cílem vytvořit zde mezinárodní centrum výzkumu skleněných lustrů. Zcela zásadní pro stanovení vize pro Eliášku byla diplomová práce architektky Terezy Šváchové z roku 2016.

Na oba impulsy se rozhodl navázat tým postavený znovu kolem Petera Ratha nově založeným Nadačním fondem Eliáška, který nyní bývalou továrnu kupuje. Tím začíná nová etapa jednoho z nejvýznamnějších sklářských areálů v Česku.

Firma Elias Palme, založená roku 1849, byla po generace synonymem kvalitního řemesla a exportního úspěchu českého sklářství. „První elektrické lustry na světě z roku 1882, byly s velkou pravděpodobností vyrobeny zde v Kamenickém Šenově Eliasem Palmem pro firmu Lobmeyr a pro císaře Franze Josefa,“ říká Peter Rath, jeden ze zakladatelů Nadačního fondu Eliáška. A dodává: „Tím se Elias Palme řadí po bok takových velikánů, jakým byli Edison, Siemens nebo Tesla. V Eliášce se psaly světové dějiny.“

„Peter Rath v Eliášku nikdy nepřestával věřit. A já jsem velice šťastná, že se ji po 25 letech od založení společnosti Light and Glass podařilo vloženou energií mladé generace pro její novou historickou roli získat,“ říká Helena Koenigsmarková, prezidentka Light and Glass.

Na proslulou minulost firmy a jejího kamenickošenovského sídla chce navázat i Nadační fond Eliáška: „Cílem Nadačního fondu je postupná revitalizace objektu a jeho proměna v živé kulturní a vzdělávací centrum se zaměřením na sklo, lustry a architekturu,“ říká architektka Tereza Šváchová, která s oblibou v architektuře pracuje se sklem a na jejíž diplomovou práci má nový projekt navazovat. Eliáška má být místem setkávání, tvorby i inspirace – otevřeným jak odborné, tak široké veřejnosti. Projekt chce využít silných kořenů v místní komunitě, ale počítá i s mezinárodními přesahy. „Obnovou Eliášky, která má bez debat mezinárodní význam, chceme podpořit i lokální život, je důležité, aby se v Šenově dobře žilo, vyrábělo kvalitní sklo a úspěšně se s ním obchodovalo. Zároveň je nutné vytvořit vhodné prostředí pro návštěvníky ze všech koutů republiky i Evropy,“

dodává další ze zakladatelů fondu, lokální podnikatel se sklem a místní patriot, Lukáš Polák.

V následujících etapách chce fond přikročit k nutnému zajištění celého areálu, odstranění náletové zeleně a postupně začít vypracovávat projekt revitalizace. Nedílnou součástí příprav je hledání dalších partnerů, odborníků a podporovatelů, kteří se na obnově tohoto jedinečného místa budou chtít podílet. Všechny následující fáze budou náročné nejen provozně a stavebně, ale hlavně finančně a hospodářsky. Nadační fond chce pro rekonstrukci najít vícezdrojové financování a vypracovat udržitelný provozní model, který bude podporovat multifunkční využití areálu.

Nově představená iniciativa získala okamžitou podporu z Libereckého kraje i Křišťálového údolí: *„Z pozitivního vývoje v Kamenickém Šenově jsem nadšen. Pustit se do záchrany a rekonstrukce tak výjimečného objektu chce odvalu a já za ni Nadačnímu fondu Eliáška děkuji. Adaptace Eliášky přinese nový rozvojový impuls nejen cestovnímu ruchu celého regionu. Eliáška má potenciál stát se neopomenutelným cílem návštěvníků z celého světa. Nebál bych se označení Eliáška - The Top of Crystal Valley,“* říká nedočkavě David Pastva, ředitel Centrály cestovního ruchu Libereckého kraje.

„Nákup Eliášky ze strany nadačního fondu vnímám jako velmi odvážný a vizionářský krok. Jsem si jistá, že lidé, kteří usilují o obnovu areálu v nějaké zajímavé současné podobě, s odkazem na unikátní historii továrny na výrobu lustrů Elias Palme, nejdou za touto vizí nereálně. Právě naopak. Bude to trvat roky, jistě po etapách, ale potenciál, který tento záměr má, je velký,“ říká Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu a cestovní ruch Libereckého kraje.

Pomoc přislíbil rovněž hejtman Libereckého kraje Martin Půta: *„Nadačnímu fondu Eliáška k takovému kroku velice gratuluji a za Liberecký kraj dodávám, že záchrana areálu rozhodně nebudeme nečinně přihlížet.“*

První kroky podpořilo i město Kamenický Šenov: *„Jsme moc rádi, že Eliáška bude mít poprvé ve své novodobé historii majitele, kteří mají skutečný zájem o její obnovu a zachování. Nadačnímu fondu Eliáška, který se stává novým vlastníkem areálu, jsme v rámci spolupráce poskytli umístění sídla na městském úřadě,“* říká starosta města Martin Bárta.

Samozřejmostí je pro nadační fond už od počátku i vzájemná spolupráce s místními institucemi jako je například Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Kamenický Šenov: *„Eliáška, jako budoucí kulturní prostor, má pro sklářskou školu zásadní význam. Studenti se mohou podílet na obnově krásného prostoru legendární firmy na svítidla a v budoucnu mohou být hybnou silou při realizaci workshopů a oživení prostor pomocí výstav mladého sklářského umění. Kamenickému Šenovu bude slušet muzeum svítidel, které v Eliášce může vzniknout. Těším se na den, kdy se do našeho města budou sjíždět lidé z celého světa, aby viděli místo, kde lustry vznikaly v minulosti a vznikají i dnes,“* říká ředitel školy pan Pavel Kopřiva.

V mezičase chce Nadační fond Eliáška oživovat v rámci bezpečných mezí především okolí budovy akcemi v otevřeném prostoru, jakými budou například letní kino, open air galerie nebo komentované prohlídky exteriéru.

Více informací bude postupně přibývat na webových stránkách fondu a sociálních sítích.

Za Nadačním fondem Eliáška stojí: Peter Rath, Lukáš Polák, Barbora Masařová, Tereza Šváchová, Petra Matelová a Ondřej Plánička.

Text tiskové zprávy a kontakt pro média:

Tereza Šváchová

svachovatereza@gmail.com

+420 721 275 410

www.eliaska.com

Instagram: Eliaska_Kamenicky_Senov

Facebook: Eliaska.KS

<https://www.kraj-lbc.cz/aktuality/nova-sance-pro-eliasku-byvalou-tovarnu-na-vyrobu-lustru-v-kamenickem-senove-n581419.htm>